

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

ДРУГА СЕКЦІЯ

**СПРАВА «ІЛЬЧЕНКО ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF ILCHENKO v. UKRAINE)**

(Заява № 17303/03)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

29 листопада 2005 року

ОСТАТОЧНЕ
29.02.2006

Це рішення стане остаточним за обставин, викладених у п. 2 статті 44 Конвенції. Воно може підлягати редакційним виправленням.

РІШЕННЯ У СПРАВІ «ІЛЬЧЕНКО ПРОТИ УКРАЇНИ»

У справі «Ільченко проти України»

Європейський суд з прав людини (друга секція), засідаючи палатою, до складу якої увійшли:

п. Ж.-П. КОСТА, *Голова*,

п. І. КАБРАЛ БАРРЕТО,

п. К. ЮНГВІРТ,

п. В. БУТКЕВИЧ,

п. М. УГРЕХЕЛІДЗЕ,

пані А. МУЛАРОНІ,

пані Е. ФУРА-САНДСТРЬОМ, *судді*,

та п. С. НАЙСМІТ, *заступник Секретаря секції*, після обговорення в нарадчій кімнаті 8 листопада 2005 року, виносить таке рішення, що було прийняте цього дня:

ПРОЦЕДУРА

1. Справа порушена проти України за заявою (№ 17303/03), поданою до Суду відповідно до статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) громадянином України паном Віктором Прокоповичем Ільченком (далі – заявник) 20 травня 2003 року.

2. Уряд України (далі – Уряд) був представлений Уповноваженими – пані Валерією Лутковською та пані Зоряною Бортновською.

3. 21 червня 2004 року Суд вирішив направити заяву на комунікацію з Урядом. Відповідно до п. 3 ст. 29 Конвенції Суд вирішив, що прийнятність та суть скарги будуть розглядатись разом.

ФАКТИ

I. ОБСТАВИНИ СПРАВИ

4. Заявник народився у 1938 році та проживає у місті Жовті Води, Дніпропетровська область, Україна.

5. 28 травня 1999 року та 18 жовтня 2000 року Жовтоводський міський суд (далі – міський суд) зобов'язав державне підприємство «ЕлектронТаз» (далі – ДПЕГ) сплатити заявнику заборгованість з заробітної плати у загальній сумі 5712,00 грн. Обидва рішення набули статусу остаточних та були направлені до Жовтоводського відділу державної виконавчої служби (далі – державна виконавча служба) для примусового виконання.

РІШЕННЯ У СПРАВІ «ІЛЬЧЕНКО ПРОТИ УКРАЇНИ»

6. Листом від 24 січня 2003 року державна виконавча служба повідомила заявника, що його рішення не можуть бути виконані у зв'язку з дією Закону України «Про введення мораторію на примусову реалізацію майна» від 2001 року, яким було накладено заборону на продаж майна ДПЕГ.

7. 7 березня 2003 року господарський суд Дніпропетровської області (далі - господарський суд) порушив провадження у справі про банкрутство ДПЕГ та ввів мораторій на задоволення вимог кредиторів. 10 жовтня 2003 року господарський суд затвердив план санації та призначив керуючого санацією ДПЕГ.

8. 21 жовтня 2004 року державна виконавча служба закінчила виконавчі провадження відносно виконання рішень на користь заявника, оскільки присуджені йому кошти були виплачені у повному обсязі.

II. ВІДПОВІДНЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО

9. Національне законодавство викладене у рішеннях у *справах «Сокур проти України»* (№ 29439/02, пп. 17-22, від 26 квітня 2004 року) та *«Трихліб проти України»* (№ 58312/00, пп. 25-32, від 20 вересня 2005 року).

ПРАВО

I. ПРИЙНЯТІСТЬ СКАРГ

1. Стверджуване порушення статті 17 Конвенції

10. Заявник скаржився на те, що введення Закону України «Про введення мораторію на примусову реалізацію майна» від 2001 року, який передбачав зупинення погашення кредиторської заборгованості державних підприємств, становило порушення статті 17 Конвенції. З матеріалів справи Суд не знаходить доказів того, що це положення було порушено. Відповідно, Суд вважає, що ці скарги мають бути відхилені відповідно до пп. 3 та 4 статті 35 Конвенції як повністю необґрунтовані.

2. Стверджуване порушення п. 1 статті 6 Конвенції та статті 1 Протоколу № 1

11. Заявник скаржився на неспроможність державних органів виконати рішення від 8 травня 1999 року та 18 жовтня 2000 року, винесені на його користь. Він стверджував, що було порушено

РІШЕННЯ У СПРАВІ «ІЛЬЧЕНКО ПРОТИ УКРАЇНИ»

положення п. 1 статті 6 Конвенції та статті 1 Протоколу № 1 до Конвенції, які передбачають таке:

Пункт 1 статті 6

«Кожен має право на справедливий і публічний розгляд його справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом ...»

Стаття 1 Протоколу № 1

«Кожна фізична або юридична особа має право мирно володіти своїм майном. Ніхто не може бути позбавлений своєї власності інакше як в інтересах суспільства і на умовах, передбачених законом і загальними принципами міжнародного права.

Проте попередні положення жодним чином не обмежують право держави вводити в дію такі закони, які вона вважає за необхідне, щоб здійснювати контроль за користуванням майном відповідно до загальних інтересів або для забезпечення сплати податків чи інших зборів або штрафів».

а. Статус жертви заявника

12. Уряд наголошував, що заявник не може більше вважатися жертвою порушення Конвенції, оскільки рішення, винесені на його користь, були виконані у повному обсязі.

13. Заявник не погодився з цим твердженням.

14. Суд зауважує, що це питання вже було визначено у ряді рішень Суду (див. рішення у справі «Войтенко проти України», № 18966/02, від 6 червня 2004 року, п. 35; рішення у справі «Шмалько проти України», № 60750/00, від 20 липня 2004 року, п. 34). У цих справах Суд визначив, що заявники можуть досі вважатися жертвами стверджуваного порушення прав, визначених п. 1 статті 6 Конвенції та статтею 1 Протоколу № 1, відносно періоду, протягом якого рішення, на невиконання яких скаржаться, залишались невиконаними. Відповідно, Суд відхиляє заперечення Уряду щодо відсутності статусу жертви у заявника.

б. Заперечення щодо вичерпання внутрішніх засобів захисту

15. Уряд зазначив, що заявник не вичерпав національні засоби захисту, як цього вимагає п. 1 статті 35 Конвенції, оскільки він не оскаржив стверджувану бездіяльність органів державної виконавчої служби у національних судах та не звернувся до господарського суду для включення його у список кредиторів у провадженні по справі про банкрутство боржника.

16. Заявник не погодився з цим твердженням, стверджуючи, що жоден з наведених засобів не був ефективним.

17. Оскільки Уряд посилався на те, що заявник не звернувся до суду зі скаргою на стверджувану бездіяльність відділу виконавчої служби, Суд зазначає, що факти справи демонструють, що протягом періоду, який розглядається, виконання рішень унеможливлювалось законодавчими заходами, а не неналежною діяльністю відділу виконавчої служби. У цьому зв'язку Суд нагадує свою прецедентну практику, відповідно до якої скарга про відшкодування шкоди, спричиненої діяльністю відділу державної виконавчої служби, не становить ефективний засіб захисту у справах, в яких затримка у виконанні рішень суду виникла з причин, не залежних від державної виконавчої служби (див. серед інших рішення у справі «*Михайленки та інші проти України*», № 35091/02, пп. 38-39, ЄСПЛ 2004-...).

18. Щодо зауважень Уряду відносно того, що заявник не звернувся до суду для внесення його імені до списку кредиторів у провадженні по справі про банкрутство боржника, Суд зазначає, що в умовах здійснення санації боржника звернення до цього засобу є зайвим. З цього приводу Суд нагадує свої висновки у вищевказаному рішенні у справі «*Трихліб проти України*» (п. 42) про те, що Уряд не довів, що визнання заявника кредитором у провадженні по справі про банкрутство боржника надало б йому переваг і було ефективним для виправдання закінчення звичайного виконавчого провадження. Суд не знаходить причин робити інший висновок у цій справі.

19. Таким чином, заявник був позбавлений національних засобів захисту, на які посилався Уряд і, відповідно, дотримався вимог, передбачених п. 1 статті 35 Конвенції.

в. Висновок

20. Суд доходить висновку, що ці скарги не є необґрунтованими в сенсі п. 3 статті 35 Конвенції. Суд зазначає, що скарги не є неприйнятними за інших підстав.

III. ЩОДО СУТІ

21. Уряд стверджував, що тривала неспроможність виконати рішення, винесені на користь заявника, була спричинена триваючим провадженням у справі про банкрутство ДПЕГ та його критичним фінансовим станом. Уряд далі зазначив, що державна виконавча служба здійснила всі необхідні дії і не може нести відповідальність за затримку.

22. Заявник поставив під сумнів здатність державної виконавчої служби виконати рішення на його користь. Він зауважив, що виконавче провадження було унеможливлене, по-перше, Законом «Про введення мораторію на примусову реалізацію майна», по-друге, провадженням у справі про банкрутство боржника. Заявник також

зауважив, що заходи, вжиті державними органами для виконання рішень на його користь, були недостатніми для виконання без необґрунтованої затримки.

23. Спершу Суд повинен звернутись до зауважень Уряду щодо триваючого провадження у справі про банкрутство. Суд зауважує, що у ході провадження у справі про банкрутство господарський суд може заборонити повернення будь-яких боргів підприємства боржника, і останнє залишається поза відповідальністю за затримку у виконанні своїх зобов'язань протягом перебігу такого провадження. Суд повторює, що у справі *«Трихліб проти України»* він вже вирішував, що така процедура, що застосовується за подібних обставин, може призвести до порушення п. 1 статті 6 Конвенції. Суд вирішує, що немає підстав робити інший висновок у цій справі.

24. Оскільки Уряд посилався на складний фінансовий стан ДПЕГ, Суд повторює, що підприємство було безсумнівно державним. До нього було застосовано Закон «Про введення мораторію на примусову реалізацію майна» від 2001 року (див. вищевказаний п. 6), яким було встановлено заборону на накладення арешту та продаж майна ДПЕГ. Суд зауважує, що внутрішнє законодавство не передбачає для таких кредиторів, як заявник або виконавча служба, можливості оскаржити такі обмеження у разі їх незаконного або невинуватеного застосування. Відповідно, відсутня можливість звернення за компенсацією у разі затримки у виконавчому провадженні, спричиненої застосуванням такого обмеження (див. вищевказане рішення у справі *«Сокур проти України»*, п. 35).

25. Таким чином, Суд вирішує, що рішення суду від 28 травня 1999 року та 18 жовтня 2000 року, винесені на користь заявника, залишались невиконаними до 21 жовтня 2004 року, тобто періоди повернення заборгованості тривали приблизно п'ять років та п'ять місяців та три роки без будь-якого належного виправдання, відповідно, п. 1 статті 6 Конвенції та стаття 1 Протоколу № 1 були позбавлені їх практичного змісту. Суд далі зазначає, що рішення, які розглядаються, були виконані після направлення скарг на комунікацію до Уряду-відповідача.

26. Відповідно, п. 1 статті 6 Конвенції та стаття 1 Протоколу № 1 були порушені.

IV. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

27. Стаття 41 Конвенції передбачає:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливую сатисфакцію».

A. Шкода

28. Заявник просив відшкодувати матеріальну та моральну шкоду у розмірі 3182 євро.

29. Уряд стверджував, що сума, яку просив заявник, була необґрунтована.

30. Суд вважає, що вимоги заявника щодо справедливої сатисфакції є надмірними. Об'єктивно оцінюючи ситуацію, як цього вимагає стаття 41 Конвенції, Суд присуджує заявнику загальну суму компенсації матеріальної та нематеріальної шкоди у розмірі 2600 євро.

Б. Витрати

31. Щодо цього заявник не надав жодних скарг в межах встановленого строку, відповідно, Суд нічого не присуджує.

В. Пеня

32. Суд вважає за доцільне призначити пеню на підставі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, до якої мають бути додані три відсотки.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. Оголошує скарги заявника за п. 1 статті 6 Конвенції та статтею 1 Протоколу № 1 прийнятними, решту скарг неприйнятними;

2. *Вирішує*, що у цій справі було порушення п. 1 ст. 6 Конвенції;

3. *Вирішує*, що у цій справі було порушення ст. 1 Протоколу № 1 до Конвенції;

РІШЕННЯ У СПРАВІ «ІЛЬЧЕНКО ПРОТИ УКРАЇНИ»

4. *Вирішує*, що:

(а) протягом трьох місяців з дня, коли рішення стане остаточним, відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач має сплатити заявнику 2600,00 євро (дві тисячі шістсот євро) з огляду на матеріальну та нематеріальну шкоду; валюта платежу має бути конвертована у національну валюту держави-відповідача на день здійснення платежу, плюс суму будь-якого податку, який може бути стягнуто з заявника;

(б) у випадку невикплати чи несвоєчасної виплати державою-відповідачем належної заявнику суми на неї нараховуватиметься пеня, яка дорівнює граничній позичковій ставці Європейського центрального банку, плюс три відсотки з часу, коли закінчиться вищезгаданий тримісячний строк, і до моменту повного розрахунку;

5. *Відхиляє* інші вимоги заявника щодо справедливої сатисфакції.

Вчинено англійською мовою та повідомлено письмово 29 листопада 2005 року відповідно до пп. 2 і 3 правила 77 Регламенту Суду.

С. НАЙСМІТ
Заступник Секретаря секції

Ж.-П. КОСТА
Голова секції